

"Están hablando francés"...

Hondarribia, 53. zk., 1994-05: 29.

Sarri heltzen dira honeraino hirugarren adineko pertsonak autobusetan ondo merezitako txangoetan. Hauetako batean, eta aspaldian egin ez duen bezalako eguraldi zoragarri baten eguzkitan, jaitsi zen eguerdi partean jendea. Espigoin aldera, futbol zelaiaren ingurutik, besteak Butron pasealekuan urari begira garrasika hizketan. Haurrak bezala. Laster beste autobusa, marka eta izen berekoa jende beretsuarekin eta lehen olatuaren atzetik beste hau zabaldu zen bide beretatik, eta hauen artean nabarmendu zen bisera urdineko gizon garai lodikote bat xirula ahotsarekin hizketan.

Taldetxo bat inguratu zitzaion, adi.

Gidari hau izan zen karelean lehen eseri zena, eta nahi gabe ere taldetxoa bere aurrean geratu zen Hendaigaruntz begira.

"Esta es la frontera famosa entre España y Francia"... esan zuen solemneki, eta jendea lehen adi bazegoen oraingoan meza entzuten bezala geratu zen... "Ni neu sarri egona naiz hemen, aitonarekin kotxez etortzen ginen eta"...

"Non dago, bada mugaren marra gorria?", galdetu zuen apalki lehen lerroan zeukan andre txiki batek.

"Hemen ez da marrik inoiz egon; gorriak bai, baina marrarik ez; Bidasoa ibaia da, itsasadarra!, hemen mundua mundu denez gero, historiaren probidentziak –eta altxa zen, orain denak mariaren gorakadari begira– Espainiatik Frantzia bereizteko betirako jarri zuen muga, hala, haruntz jaiotzen direnak frantzes hitz egiten dute, eta gure alde honetakoak espainol. Natura oso da naturala!"...

"Hori Frantzia da, beraz"... galdetu zuen gizon argal batek besoa eta hatz erakuslea luzatuz.

"Bai, Frantziako Hendaia, bere hondartza eta egin berri duten etxe multzo horrekin... Eta erantsi nahi dut, galdera aprobetxatuz, hor frantsesak maltzurki lurperatu eta eztali dutela alemanak bigarren mundu-gerran zementuz eraiki zuten defentsa eder bat gure zibilizazioaren babeserako; aitonak eramanda barrutik ikusi nuen bastioi eder hura; ni naiz, bada, desagertze honen lekuko... Hau da interesgarria hemen, ia estranjerian gaudela eta halere ibai eder honek babestuta sentitzen garela espainolok... Ibai hau, batetik, eta bestetik oraindik ikusi ez dituzuten murailak, frantsesaren aurka borrokatzeko aspaldi jasoak izan zirenak, eta Jaizkibel mendia bera ere, urezko mugaren atzean lur garaiak Espainiaren defentsarako balio dezten Probidentziak eraiki zuena"...

"Zu", dio andre borobil batek atzetik, "hemen aulkian eserita dauden aitonek ez dira espainolez ari..."

"Están hablando francés"...

"Hura Endaia, beraz, eta hau Fuenterrabia", esaten dio gidariari alboan eseri zaion gizonak, gauzak zehaztu nahian.

"Hori da, alde hau Fuenterrabia da, autobusean esan bezala... Bada orain gutxi egindako aldaketa separatista bat, esanez Hondarribia dela. Hau inbento gorri bat da. Hau beti, paperetan eta liburuetan begira, eta nik beti ezagutu dudana Fuenterrabia da. Hemengo jendeak badu, beste gauz on askorekin..., eta hau esan beharra dut nik hau egiaren defentsan...; beste espainolengandik bereizteko politikako mania bat. Beste batek ez luke jakingo hemen zer esan, baina ni neu irakurria eta ikusia naizenez gero, egin ditut gai honetaz estudioak, eta aipa nezake Xabier de Cardillac idazle famatuak joan dien gizaldian idatzi zuen Fontarabie liburu zehatza, Pierre Loti idazle handiaren hitzaurrea dakarrena gainera, esaten: Fuenterrabia dela, eta ematen du betirako erabakia uzten duen arrazoa: izen hau mairuak hemen egon ziren denboretan bertan zeudela eta berak erabiltzen zutenak emandako Fuentes de Arabia izenetik zetorrela.

"Hau argi dago", esan zuen alboko gizonak.

"Argi eta dokumentatuta! Honela dira gauzak funtsez agiri bila arduratu eta gero!!"

"Eta honi zer erantzuten diote hemengoek?"

"A! Betikoa, hori faltsoa dela!... Baina badakizute hemen zautenok gauzak nola dire. Ez gara hemen bertokoekin haserretuko neri behin gertatu zitzaidan bezala!, bizik eta isil-isilik hemendik pasa. Lur Santuetan juduen artetik pasatzen garen bezala, eta egia egia denez, berez egingo digu argi gure sinesmen eta fedean.

Ala, eta goazen orain gure osterotxoa egitera. Ongi pasa, autobusera garaiz etorri.